TALABALAR TOMONIDAN TIBBIY BILIMLARNI O‘ZLASHTIRISH

Mualliflar:

Xusanova Mukaddas Aktomovna

Alfraganus universiteti Tibbiyot kafedrasi dotsenti

Safarova Farida Asad qizi

Alfraganus universiteti Pediatriya yo‘nalishi talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada talabalar tomonidan tibbiy bilimlarni samarali va tez o‘zlashtirish jarayonini takomillashtirish masalalari yoritilgan. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar, innovatsion yondashuvlar hamda psixologik omillar asosida bilim olish samaradorligini oshirish yo‘llari tahlil qilingan. Shuningdek, tibbiy ta’lim jarayonida faol o‘rganish, oraliqli takrorlash va klinik tafakkurni rivojlantirishning ahamiyati asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar

tibbiy ta’lim, pedagogik texnologiyalar, faol o‘rganish, klinik tafakkur, innovatsion metodlar, bilim samaradorligi, talaba faolligi, o‘qitish metodikasi

Kirish

Hozirgi kunda tibbiyot sohasi jadal rivojlanib borayotganligi sababli, ushbu yo‘nalishda tahsil olayotgan talabalar oldiga yuqori darajadagi bilim va ko‘nikmalarni qisqa vaqt ichida egallash talabi qo‘yilmoqda. Bu esa ta’lim jarayonini samarali tashkil etish, ilg‘or pedagogik texnologiyalarni joriy etish zaruratini yuzaga keltiradi. Ma’lumki, kasb orqali shaxs ko‘plab

muvafaqqiyatlarga erishishi

mumkin.Biroq bugungi kun talabasi o‘sha kasb–hunar mohiyatini to‘liq

anglayaptimi, tushunyaptimi va kelajagini qay darajada tasavvur qilyapti, degan

haqli savol paydo bo‘lishi tabiiydir.

Tibbiyot oliygohi talabalarining kasbiy yo‘nalganligi va o‘quv motivlarini

ilmiy tadqiq etish metodlarining o’ziga xos jihatlari shundan iboratki, ular psixikasi

ruhiy kuchlarining kasbiy masalalarni hal etishga, o‘zining vazifalarini bajarishga

tayyorligi va yo‘nalganligi darajasi bilan belgilanadi.

An’anaviy o‘qitish metodlari ko‘p hollarda yetarli natija bermayotganligi sababli, talabalar bilimini chuqurlashtirish uchun interfaol va innovatsion metodlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

Asosiy qism

Bu esa, o‘z navbatida, talabalar o‘quv faoliyati

jarayonining muvaffaqiyatli samaradorlik va mahsuldorligini ta’minlash uchun

motivatsiya doirasi tuzilishini inobatga olishlik, uning har qaysi jabhasi, jihatiga

alohida ahamiyat berilishi muhimligini talab qiladi. Bunda talabalarning kelgusi

ish faoliyatlarini amalga oshirishda inson hayoti bilan bog‘liq bo‘lgan

muammolarni hal qilishda ijtimoiy-psixologik xususiyatlarni inobatga olinishi

hamda kasbiy tayyorgarlik darajasini yuqori saviyada amalga oshirilishi ko‘zda

tutiladi.

O‘z-o‘zini tarbiyalash vazifasi talabalarning kasbiy yo‘nalishlari shakllanishi bilan uzviy bog‘liqdir. Bu tushunchaga o‘z kasbiga qiziqish, yaxshi shifokor bo‘lib yetishish va ilg‘or tibbiyot xodimiga xos xususiyat va qobiliyatlarni o‘zida tarbiyalashga intilish kiradi.

Har qanday kasbda bo‘lganidek, bo‘lajak shifokor amaliy faoliyatida zarur bo‘lgan bilim, mahorat va ko‘nikmalarni egallab olishi bilan bir qatorda, bemorlarning ruhiy holatlari, ya’ni qo‘rquv, ishonchsizlik, vahima, umidsizlik kabi hissiyotlariga alohida sinchkovlik bilan e’tibor qaratishlari zarur. Kasblar ichida katta mas’uliyat, sabr-toqat va fidoiylikni talab qiladigan shifokorlik kasbini egallash osonlikcha kechmaydi. Buning uchun talaba doimo izlanishi va muntazam ravishda bilim doirasini kengaytirib borishini taqozo qiladi. Ushbu xususiyatlarning shakllanishi va rivojlanishi natijasida yuzaga keladigan muammolarni o‘rganish talabalarning kasb egallashlarida muhim omil bo‘lib hisoblanadi.

Bizning fikrimizcha, o‘quv faoliyatining faolligi, ijodiyligi, nostandartligi, samaradorligi, bilimlarning puxtaligi, mantiqiyligi, izchilligi talabalarning motiv

va motivatsiya xususiyatlariga bog‘liq bo‘lib, ular qanchalik anglangan, maqsadga

yo‘naltirilgan bo‘lsa, mazkur faoliyat shunchalik muvaffaqiyatli amalga oshadi.

Shu bilan bir qatorda shaxsning faoliyati, xatti-harakati, ijtimoiy-psixologik

xususiyatlarining tarkib topishi ham ko‘p jihatdan o‘quv motivatsiyasiga bog‘liqdir. Bu esa, o‘z navbatida, bo‘lg‘usi shifokorlarning amaliy faoliyatida o‘z

samarasini beradi.

Tibbiyot sohasida nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog‘lash alohida ahamiyatga ega. Klinik misollar asosida o‘rganish:

kasalliklarni tez aniqlash

simptomlarni to‘g‘ri baholash

davolash usullarini asoslash

imkonini beradi. Bu esa talabaning kelajakdagi kasbiy faoliyatiga mustahkam zamin yaratadi.

Talabalarning o‘quv motivlari bevosita kasbiy tayyorgarlik sifati

shakllanishiga ta’sir qiladi. Ba’zi olimlar o‘quv motivlariga quyidagicha tavsif

beradilar: shaxsiy obro’- e’tibor motivlari, obro’ orttirish motivlari, o’zini o’zi

boshqarish va hokazo.

Psixologiya sohasida ilmiy tadqiqotlar olib borish va qayd etilgan natijalar

asosida ilmiy–amaliy xulosalar chiqarishda, muayyan metodologiyaga tayanish

juda muhim ahamiyatga ega hisoblanadi. Tadqiqotimizning nazariy va metodologik asoslari sifatida psixologiya fanining ta’lim-tarbiya jarayonida shaxsga yo‘nalganlik to‘g‘risidagi konsepsiyalar; L.S. Vigotskiy, A.N. Leontev, B.G. Ananev, L.I. Bojovich, V.A. Petrovskiy, I.V. Dubrovina, D.I.Feldshteynning o‘quvchi shaxsining muloqot jarayonida shakllanishi to‘g‘risidagi nazariyasi; o‘qitish jarayonini insonlashtirish konsepsiyasi, K.Rodjersning tizimlilik tamoyili, B.F. Lomov shaxslararo munosabatlar nazariyasi, V.V.Nikandrov, V.A.Ganzen psixologiya fanining ong va faoliyat birligi, determinizm, taraqqiyot tamoyillari va

o‘zbek psixologiya maktabi vakillarining o‘qish va o‘qitish jarayoniga bag‘ishlangan izlanishlari asos sifatida xizmat qildi.

Shifokorlik kasbi jamiyatda muhim o‘rinni egallab, tibbiyot sohasining

o‘quv faoliyati jarayonida talabani o‘rab turgan ijtimoiy muhit, shaxslararo

ijtimoiy munosabat va guruhiy tayyorgarlik kabi o‘ziga xos xususiyatlarni qamrab

oladi. Bo‘lajak mutaxassislarning amaliy faoliyatida turli xil temperament va xarakterga ega bo‘lgan bemorlar bilan individual va guruhiy tarzda ishlashi, ular bilan kerakli munosabatda bo‘lishi va kasbiy qobiliyatlarini shakllanib, rivojlanib borishini taqozo etadi. Bunda o‘quv jarayoni, guruhdagi muhit hamda talaba va

o‘qituvchilarning o‘zaro munosabati, hamkorligi ularning amaliy faoliyatida klinikada yakka holda talabalar bilan bir qatorda, bemorlarga ham ta’sir ko‘rsatadi.

Shifokor, o‘z navbatida, bemorlarga guruhiy terapiya, logoterapiya yoki monoterapiya usullaridan foydalanadi. Bunda ,albatta ,bemorning psixik holatiga katta e’tibor qaratiladi. Ko‘pchilik hollarda, ayniqsa ,nevrologiya va psixiatriya sohasida guruhiy terapiyaning ta’siri yaxshi samara ko‘rsatadi. Bunda bemorlar bir-birlari bilan fikr almashib, yaqin munosabatda bo‘ladilar. Ular o‘zlaridagi barcha kasalliklarining belgilari hamda davolash usullari, qo‘llagan dori-darmonlarining ta’siri haqida fikr almashib taskin topadilar. Bunda psixo-treninglarning qo‘llanilishi yaxshi samara beradi. Bir-biriga o’xshash dardga chalingan bemorlar jamoasida tashkillashtirilgan erkin suhbat va maslahatlar jarayonida logoterapiya eng yaxshi usullardan biri hisoblanadi.zarur hisoblanadi. Bu omillar o‘qish samaradorligini oshiradi. Shifokorlik kasbini egallash ancha murakkab va mas’uliyat talab qiladigan mutaxassisliklardan biri bo‘lib, buning uchun 9-10 yil mobaynida tinmay izlanish va kerakli bilimlarga ega bo‘lish talab qilinadi. Albatta, bu davrda bo‘lajak shifokor turli ijtimoiy munosabatlarning guvohi bo‘lib, o‘zining kasbiy xususiyatlarini shakllantirib boradi, bunda bemorning saviyasi, madaniyati va savodxonligi katta ahamiyat kasb etadi. Ayrim hollarda shifokorning tajribasizligi

natijasida bemorga kasalligini noto‘g‘ri talqin qilinishi depressiv shakllardan boshlab, letal holatlarga ham olib kelishi mumkin. Shu sababli, bu borada mukammal bilim va amaliy tajribaga ega bo‘lish hamda xato va kamchiliklarga mumkin qadar yo‘l qo‘ymaslik talab etiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, tibbiy bilimlarni tez va samarali o‘zlashtirish uchun zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash muhim ahamiyatga ega. Faol o‘rganish, oraliqli takrorlash, klinik yondashuv va raqamli texnologiyalardan foydalanish orqali ta’lim samaradorligini oshirish mumkin. Ushbu metodlarni kompleks tarzda qo‘llash talabalarni yuqori malakali mutaxassis sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. Bo‘lajak shifokorlarning nafaqat kasbiy yo‘nalishini, balki ularning o‘quv motivatsiyasi va qadriyatlar yo‘nalishlarini, o‘z-o‘zini hurmat qilish darajasini, kasbga bo‘lgan munosabatini, ularning bemorlar bilan bog‘liq harakatlarini rivojlantirish ham juda muhimdir. Tibbiyot oliygohi talabalarining kasbiy va shaxsiy rivojlanishining o‘ziga xos xususiyatlarini aniqlashdan maqsad shuki, ularning kasbiy yo‘nalishi, o‘quv motivatsiyasi, kasbga bo‘lgan munosabati, hayotiy va qiymat yo‘nalishlari, shuningdek, bemorlar va ularning yaqinlari bilan ishlash qobiliyatlarini yanada rivojlantirishdan iborat.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. F.A.Akramova – Toshkent davlat pedagogika universiteti, Psixologiya fanlari doktori. Professor IBBIYOT OLIYGOHI TALABALARIDA KASBIY YO‘NALGANLIK VA O‘QUV MOTIVLARINING NAMOYON BO‘LISH Toshkent-2024

2. Xoliqov A. Pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: O‘qituvchi, 2020.
3. Karimov U. Tibbiy ta’lim metodikasi asoslari. – Toshkent: Fan, 2019.
4. Rasulov R. Kognitiv psixologiya. – Toshkent: Universitet nashriyoti, 2021.
5. To‘xtasinov S. Oliy ta’lim pedagogikasi. – Toshkent, 2018.
6. Abduqodirov A. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2022.